

A Természettudományi Szakosztály Közleményei

Szerkeszti: **Balogh Ernő.**

Campanula Cervicaria calycanthemiája, petaloidiája és pleiotaxiája Kolozsvár környékén.

[A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Növénytani Intézete és Fűvészkertje leltári vagyonát 1919. május 12-én vették el tőlem (katonai fegyveres erő alkalmazásával) a nagyszombati Consiliul Dirigent kormánybiztosai.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület Növénytára leltári vagyonát többszörös erőlködés után 1919. június 3-án, 1919. november elején engem is kiutasítottak és 1919. november 4-én hagytam el családommal marhawaggonban „kincses“ Kolozsvárt. Rengeteg tudományos anyagom maradt vissza intézetemben. Csak két év múlva jöhettek be ismét bútoraimért, könyveimért. De csupán apró kis töredék maradt csak meg Erdélyben gyűjtött anyagomból. E miatt — a 21 évig (Budán-Szegeden) tartó távollétem alatt — csak kevés cikket írhattam¹ e folyóiratba, mert illett, hogy annak témája mégis Erdélyországra vonatkozzék.

Visszatérve régi működési helyemre, eleven erővel fogtam újra bele régi, két évtízig kényszerpihenésre ítélt — erdélyi tervem megvalósításába.

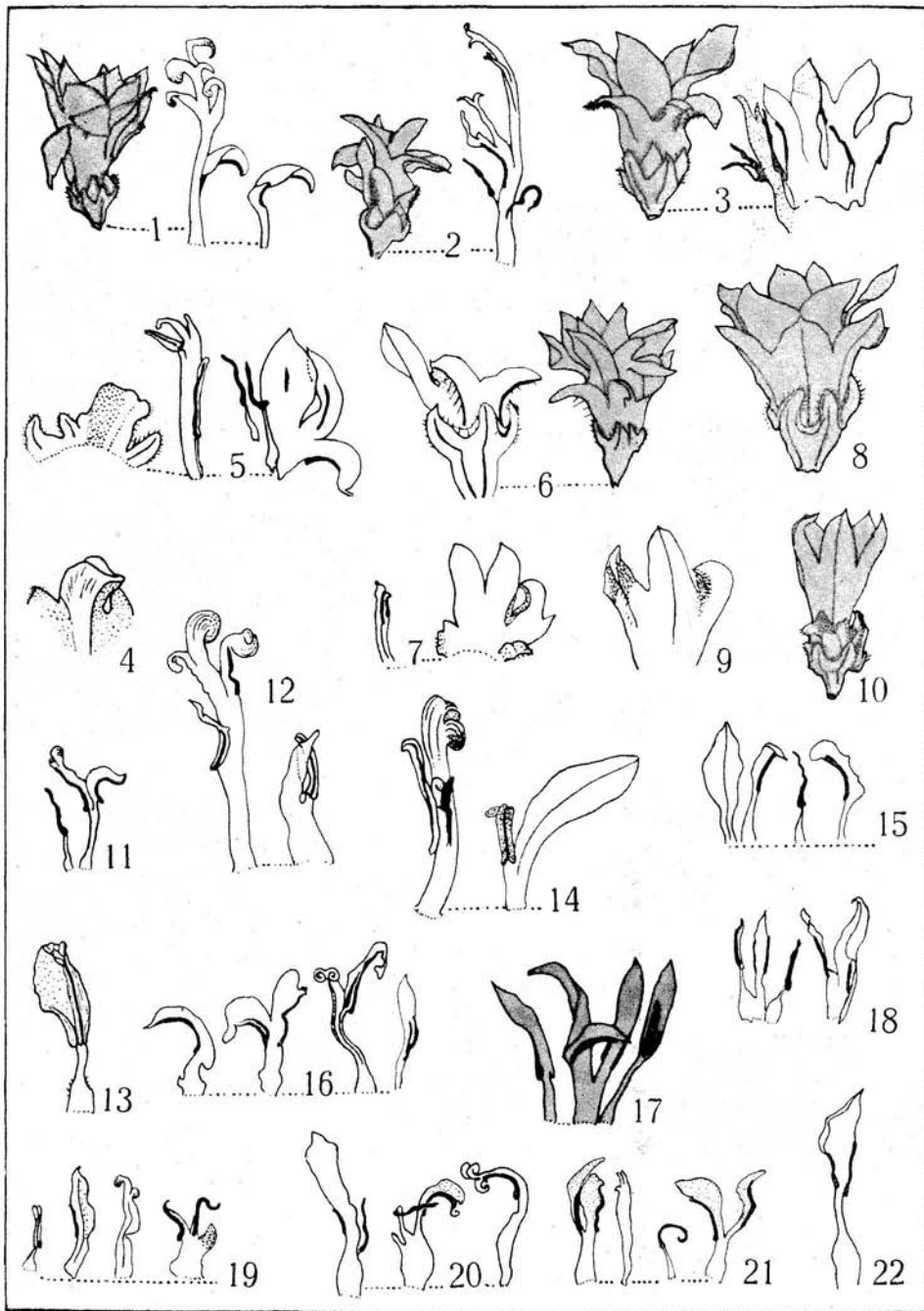
Mivel magas kormányzatunk mind az *általános*, mind a *rendszeres* növénytantak külön kathedrát állított fel, a kutatási tudományterületet szigorúan körülírtam mind magam, mind a tanszékeknél működők részére. És mivel a Rendszeres Növénytani Intézet a Debrecenben kifejlesztett tudományos irányzatban (phytosociologia és növényföldrajz) éli ki eleven erejét, magam — különleges irányomom kívül — a *virágos növények* birodalmából nagy erővel fogtam hozzá a fejlődésrendellenességek gyűjtéséhez és főleg Kolozsvár (de Erdély egyéb részei) phytoteratomái megfigyeléséhez.

Magam is e cikkellemmel — örök hálámat fejezem ki, — s ennek külső jeleként is — örömmel nyújtom be az Erdélyi Múzeumnak kéziratomat.

A Tisza partjáról sokat sóhajtottam én is Kolozsvár felé 19 éven át. Aggódva. Féltve.

Nem csalódtunk. Az Erdélyi Múzeum Egyesület szellemi kovácsához 21 éven át igen sokszor verte az idegen uralom acélpatkóját... Csak a szikrát hányta, de nem csorbult ki...]

¹ Györfly István: Musci monstruosi Transsilvanici. I. Catharinaea Hausskn. nechtii torzok Erdélyből. (I. tábla) Erd. Múz. 1934. XXXIX.; 341—348. — Salvia nutans kettőslevelei. Erd. Múz. 1937. XLII.; 268-272 (3 fig.). — Daphne Blagayana polymericus virágai a brassói Kőhavasról (1 rajz). Erd. Múz. XLIII 1938; 43—44.

12. Porzószálak összenövése (connatio filamentorum).
- Két porzósál összenövése. Rajzok: 13, 16, 18, 19, 21.
 - Három „ „ „ „ Rajzok: 12, 14, 17, 18, 19, 20.
 - Négy „ „ „ „ Rajz: 5.
 - Hasított csővé összenövése (hemitubopetaloidia). Rajz: 5.
 - Csővé szirmosodás (tubopetaloidia). Rajz: 3.
12. Porzacskók összenövése (connatio antherarum). Rajzok: 3, 12, 14.
- β) Idegen szervek összenövése (heteroconnatio).
13. Bibeoszlopra ránőtt porzók:
- Porzósál töve tapad a bibeoszlopra. Rajz: 2.
 - „ kifejlődött, de egész hosszában ránőtt. Rajz: 3, 5.
 - „ eltűnt, porzó zacskók tövükkel tapadnak rá. Rajz: 9.
 - „ „ „ „ félíg ránőnek. Rajzok: 12, 14.
 - „ „ „ „ egész hosszában ránőnek. Rajzok: 2, 3, 7, 12, 20.
 - Porzósál eltűnt, porzó zacskó a bibeoszlopra nő rá, a porzó szála az elszirmosodott porzó csőre tapad. Rajz: 3.
14. Porzók felcsúszása (dislocatio androeceorum). Rajzok: 2, 3, 5, 7, 11, 12, 14, 16, 20.
15. Porzó elcsökevényesedés (reductio androeceorum).
Részleges csökevényesedés. Rajz: 7.
Teljes mértékű csökevényesedés. Rajzok: 17, 19.
16. Óriás növés (gigantismus). Rajzok: 14, 13.
17. Felemás-neműsége (hermafroditismus). Rajzok: 2, 11, 16.

D) *Magház (Gynaecium).*

18. Bibe csökevényesedés (stigma reductum). Rajz: 7, 21.
19. Kevesebb számú bibe. Rajz: 19.
20. Túltengés (hypertrophia). Rajz: 12, 14.
21. Bibeszám gyarapodás.
Ágas bibe. Rajz: 2.
Emeletes bibe. Rajz: 1.
22. Bibeoszlop szíromszíne-csíkja (coloripetaloidia styli). Rajz: 16.
- Ilyen felsorolt fejlődésrendellenességeket a *Campanula Cervicaria*-ról nem említi eddig a világirodalom.
Beható, részletes leírásokat l. a német szövegben.

Kolozsvár.

Györffy István.